

A Nagy-Bábaszék...

és a furgál-völgyi kaptárkövek

A Nagykúpot és a tőle keletre lévő 5 fülkés Kiskúpot közvetlen környezetükkel együtt 1960-ban természetvédelmi területté nyilvánították. A Nagykúp tetejéről szép kilátás nyílik a Csordás-völgyre, melynek kicsiny, keleti mellékvölgyében szintén találhatóak kaptárkövek. Az öt sziklából álló csoport I. számú kúpja a legmonumentálisabb. Erősen hasadozott, gyorsan pusztuló felületén 16 darab nagyméretű fülke sorakozik.

Érdeemes még fölkeresni, a Nagy-Bábaszék északkeleti oldalán megbújó bizarr formájú kaptárkővet, melyen 12 darab viszonylag jó állapotú fülke van. Ősztől tavaszig a fák ágai közt jól látható innen a Kő-völgy túlsó oldalában lévő Köves-lápa nevű oldalvölgy két sziklatömbre tagolódó kaptárköve. A Karud délnyugati oldalában húzódó törésvonalakkal alaposan átjárt sziklakibúváson összesen 11 fülke található.

A Kő-völgy Felső-szoros nevű részének bejáratától keletre a Szaszudka nevű hegytető déli lejtőjén bújik meg a Kuldustaszító kaptárköve. Az alacsony tufapad délkeleti oldalába 6 fülkét faragtak.

A Tardra vezető műúttól nyugatra nyíló Furgál-völgy északi oldalán, mint hatalmas kövé vált cápauszonyok sorakoznak a kúpalakú kaptárkövek. Itt öt sziklán összesen 32 darab fülke számolható meg.

Bükkaljai Kő-út Információs Pont Eger, Fellner-tömbbelső

bukkalja.info.hu

Polgármesteri Hivatal Cserépváralja, Alkotmány út 52.
Tel./fax: 49/423-893 • www.cserepvaralja.hu

Térkép: Cartographia Kft.

1. Cserépvár – Várrom, kápolna, kútház és gabonásvermek	5. Kaptárkö – Köves-lápa
2. Kaptárkö – Nagykúp, Kiskúp	6. Kaptárkö – Koldustaszító
3. Kaptárkö – Csordás-völgy	7. Kaptárkö – Furgál-völgy
4. Kaptárkö – Nagy-Bábaszék	8. Kaptárkö – Setét-völgy
	9. Felső-szoros (Szurdok)

Fotók: Baráz Csaba, Havasi Norbert, Klein Dávid

Készítette a Kaptárkö Természetvédelmi és Kulturális Egyesület a Norvég Civil Támogatási Alap finanszírozásával.

www.kaptarko.hu

Cserépváralja

Római katolikus kápolna a várban

Cserépváralja Egertől. 25 km-re, keletre, a Lator-patak völgyében fekszik. A település okleveles említése 1214-ből való. Nevét a valamikor ott magasodó várról kapta. A Cserépvár a hagyomány szerint avar földvár helyén épült. 2004-től Szörényi Gábor András régész (Herman Ottó Múzeum – Miskolc) vezetésével ásások zajlanak a területen. Több kutatóárkot nyitottak, amelyekkel sikerült tisztázni a falak és a minden bizonnyal a

vár első építési korszakát dokumentáló cölöpsorok rendszerét. Az előkerült leletanyag legkorábbi darabjai az Árpád-korból, a 13. század végéről származnak. A kővárat valószínűleg a XIII. század második felében építette az Ákos nemzetség valamelyik tagja. A vár első okleveles említése 1408-ból való. Vélhetően a XIII–XIV. század eleji névadási szokás, az első tulajdonosára, vagy építtetőjére utal (egy Cserép nevezetű köznemes építhette a várat, aki tulajdonosa volt a közeli Cserépfalu településnek is). A vár 1387-től Luxemburgi Zsigmond király tulajdona volt, majd királynéi birtokká vált. 1458–1480 között a Rozgonyiaké, majd a Báthory család birtoka volt. Cserépvár végvári szerepe 1552-ben kezdődött az egri sikertelen ostrom idején. Bár Eger ellenállt, a környékbeli kis elővédőműveket, így Cserépvárt is többször elfoglalták a törökök, de folyamatosan megtartani ekkor még nem tudták. A vár ostroma előtt a községet

A Cserépvár falmaradványai

Régi gabonás vermek a várban

a törökök teljesen elpusztították. 1596-ban Eger eleste után őrsége megfutamodott, így a törökök harc nélkül szállták meg. 1687-ben ostrommal szabadították fel a császári csapatok. 1697-ben helyreállították, 1703-ban itt tartották fogva a kurucok Telekessy György egri püspököt. A vár valószínűleg a Rákóczi-szabadságharc idején pusztult el. Ma csak csekély kőfalmaradványok és sáncnyomok figyelhetők meg, melyek műemléki oltalom alatt állnak. A XVIII. században a francia eredetű L'Huilliere család kezére került, akik a vár kőanyagából a Várhegy aljában, az 1780-as években kastélyt és 1788-ban kápolnát építettek. A kastély érdekessége, hogy Munkácsy Mihály gyerekkora egy részét itt töltötte. Sajnos az egykori kastélynak már csak a romjai állnak. A copfstílusban épült műemléki oltalom alatt álló római katolikus kápolnát ma már nem használják, a szentmiséket a modern templomban tartják.

A török kori kútház

A barlanglakásos tájház

A kápolna szomszédságában áll az ugyancsak műemléki védelem alatt álló török kori kútház. Keletkezéséről nem sokat tudni, jellegéből adódóan a török korban készíthették. A romantikus jegyeket az 1860-as felújítás során kapta. A mára elpusztult kastélyhoz tartozott. A kút átmérője meghaladja az egy métert a mélysége a vízszintig több mint 65 méter. Különböző mondák keringtek, miszerint a vízszint fölött egy alagút talál-

ható, de ez nem bizonyított. Titkát megőrizve áll a várhegy alatti dombtetőn, emlékeztetve a régmúlt időkre.

A vár alatt, a Várhegy oldalában 12 riolittufába vájt vermet találhatunk. Ezeket valaha gabona tárolására használták. A cserépváraljai gabonátároló vermek hazánk legnagyobb ilyen célra készült építményei. Sokáig úgy vélték, hogy ezek a vár alatti vermek védelmi célokra készültek, de a régészek kutatásai megállapították, hogy a XVI. században gabonátárolás céljára alakították ki. Eredetileg a Tardról beszállított árpát helyezték el a hegy oldalában sorakozó vermekbe. A gabonavermek ma műemléki oltalom alatt állnak.

Cserépváralja portáinak jelentős része még a századfordulón is riolittufába vájt helyiségekből állt. Valószínűleg a domborzat és a szegénység kényszerítette arra az itt élő gazdálkodókat, hogy a pincéjüket úgy alakítsák át, hogy az lakóotthon céljára is alkalmas legyen. Az egykor jellemző pinceházak világába a műemléki védettségű barlanglakásos tájház enged bepillantást, mely felszerelésével és használati eszközeivel az egyedi életformát tükrözi vissza.

Építészeti ritkaságnak számít a település copfstílusú, modern római katolikus temploma (titulusa: Munkás Szent József), amelyből csak kettő van az országban (a másik Hollóházán található).

A falu határában 10 lelőhelyen 20 kaptárkövet ismerünk, amelyeken összesen 132 fülke számolható össze. A kaptárkövek zöme kúpformájú, közöttük impozáns méretűek is vannak. A Mangó-tető déli oldalából kimagasló Nagykúp a legismertebb kaptárkő, amit idősebb lakosok Ördögtorony néven is emlegetnek. A Mangó-oldal riolittufa mélyútja alatt, meredek lejtőből emelkedik ki a 16,2 m magas tufakúp. Oldalán 25 darab erősen elkopott fülke található.

Szobabelső a tájházban